

Неофициален превод

1451-во заседание на Комитета на министрите на Съвета на Европа, 6-8 декември 2022 г. (формат „Права на човека“)**Група S.Z. / Колеви срещу България (жалби № 29263/12 и 1108/02)**

Наблюдение на изпълнението на решенията на Европейския съд

Относитими документи

DH-DD(2022)1137, DH-DD(2022)1272, CM/Del/CM/Del/Dec(2022)1436/H46-6

Жалба	Дело	Решение от	Окончателно на	Индикатор за класификация
29263/12	C.3 / S.Z.	03/03/2015	03/06/2015	Структурен проблем
41990/18	Y	20/02/2020	07/09/2020	
22457/16	X И ДРУГИ	02/02/2021	02/02/2021	
23614/20	Y.P.	17/05/2022	17/05/2022	
39257/17	Z. /З.	28/05/2020	12/10/2020	Комплексен проблем
1108/02	КОЛЕВИ	05/11/2009	05/02/2010	Комплексен проблем

Описание на делата

Група С.З., която включва и делата *Х. и други*, *Y*, *Z*., се отнася до неефективни разследвания на изнасилване, противозаконно лишаване от свобода, склоняване към проституция и твърдения за сексуално насилие в дом за социални грижи (процедурни нарушения на чл. 3 или чл. 8). По делото С.З. Европейският съд е установил „системен проблем“ с неефективността на наказателните разследвания в България.¹ Делото З. се отнася, наред с други недостатъци на наказателното разследване, до пропускане да се изследва задълбочено дали доказателствата са сочели липса на съгласие от страна на жалбоподателката (която по това време е била на 13 години) и дали е трябвало да бъде повдигнато обвинение за изнасилване.

Делото *Колеви* касае преди всичко неефективността на разследването на убийството на първия жалбоподател (високопоставен прокурор), извършено през 2002 г., поради липсата на гаранции в българската правна система за независимост на наказателните разследвания срещу главния прокурор (който е бил заподозрян от втория, третия и четвъртия жалбоподатели, че е замесен в убийството) и „близки до него високопоставени служители“ (процедурно нарушение на член 2).²

Състояние на изпълнението на решението

Индивидуални мерки: Вж. бележките, подготвени за 1436-то заседание (формат „Права на човека“). За настоящото заседание не е предоставена нова информация.

Общи мерки: Подробно представяне на приетите или предвидените общи мерки може да бъде намерено в Н/Ехес(2022)20 (група С.З.) и Н/Ехес(2022)19 (дело *Колеви*).

Предидущи разглеждания от Комитета

Комитетът е приел Междинна резолюция CM/ResDHR/DH(2019)367 през декември 2019 г. и решения през септември 2020 г., март и ноември-декември 2021 г. и юни 2022 г.

Що се отнася до групата С.З., Комитетът неколкостранно е подчертал необходимостта от въвеждане на съдебен контрол върху отказите за образуване на досъдебно производство и е поискал информация за други възможни мерки.

¹ Специфичните мерки, свързани с разследванията срещу служители на правоприлагащите органи (относно независимостта на наказателното разследване и гаранциите срещу насилие), се разглеждат в групата „*Великова*“.

² Мерките, свързани с нарушения на член 5 §§ 1, 3 и 4, са разглеждани в контекста на делата *Светослав Христов* и *Евгени Иванов*.

Що се отнася до решението по делото *Колевц*, по време на предишното си разглеждане през юни 2022 г. Комитетът разгледа програмните предложения от април 2022 г., които бяха включени в преработен вариант на Националния план за възстановяване и устойчивост на България („НПВУ“).³ Комитетът отбеляза, че тези предложения изглежда имат за цел да отговорят, в максимално възможна степен в рамките на съществуващата конституционна рамка, на Междинна резолюция CM/ResDH(2019)367 и последващите решения и че те очертават няколко положителни решения, като например надзор върху разследването от съдия, преназначен като *ad hoc* прокурор; намаляване на влиянието на главния прокурор във Висшия съдебен съвет (ВСС) и правилата за гласуване относно временното отстраняване от длъжност на главен прокурор, както и участието на разследващи, които не са подчинени на главния прокурор.

В същото време Комитетът отбеляза, че предложенията от април 2022 г. изглежда разкриват някои ограничения, дължащи се главно на конституционни пречки. Той прикани властите да предоставят информация за разработените конкретни разпоредби, която да позволи задълбочена оценка. Освен това ги прикани да представят анализ за това дали е необходимо горепосоченият механизъм да бъде допълнително усъвършенстван чрез изменение на Конституцията, прието на следващ етап и след подходящи консултации, за да се преодолеят посочените ограничения. И накрая, отново ги призова спешно да приемат законодателни или други подходящи мерки, за да се гарантира, че влиянието на главния прокурор в новия ВСС, който следва да бъде избран през 2022 г., ще бъде намалено.

Законопроект от юли 2022 г., становище на Венецианската комисия и законопроект от ноември 2022 г.

През юли 2022 г. властите публикуваха законопроект за изменение [и допълнение], наред с другото, на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) и на Закона за съдебната власт (ЗСВ) и поискаха становище от Венецианската комисия, което беше прието на 22 октомври 2022 г.⁴ Впоследствие властите публикуваха нов законопроект на 18 ноември 2022 г. Този законопроект се отнася и до задълженията по правото на ЕС, свързани с НПВУ на България.⁵

Мерки по същество⁶

1) *група С.З.* - мерки, насочени към разрешаване на системния проблем с неефективните разследвания и проблемите, свързани с разследването на изнасилване или сексуално насилие⁷

- съдебен контрол на прокурорските постановления: В законопроекта от ноември 2022 г. се предлага да се въведе съдебен контрол върху отказите за образуване на досъдебно производство за „тежки престъпления“ (наказуеми с повече от пет години лишаване от свобода), както и за специфични престъпления, наказуеми с пет или по-малко години лишаване от свобода, но отнасящи се до убийства, телесни повреди, сексуални посегателства, експлоатация на уязвими лица, престъпления от омраза и др. Предлага се да се даде възможност не само на пострадащото лице или на ощетеното юридическо лице, но и на лицето, направило съобщение за извършено престъпление, да обжалва отказа за образуване на досъдебно производство. Пострадалият, ощетеното юридическо лице и лицето, което е съобщило за извършено престъпление, ще имат достъп до преписката по предварителната проверка, за да изготвят жалбата.

Освен това се предлага:

- i) да се позволи на лицето, направило съобщение за извършено престъпление, да оспорва постановленията на прокуратурата за прекратяване или спиране на производството, ако няма пострадад или ощетен юридическо лице;⁸

³ По време на предишните заседания Комитетът разгледа: законопроекти от юни и декември 2019 г. и проект за нова Конституция, в които бяха открити недостатъци и които не бяха приети; законодателни изменения, приети през 2021 г., но обявени за противоконституционни; програмни предложения от октомври 2021 г., които изглеждаха положителни в различни отношения, но не бяха подробно разработени и бяха недостатъчни. Той многократно призова властите да приемат законодателни или, в случай на непреодолими конституционни пречки, конституционни изменения, за да отговорят изцяло на Междинна резолюция CM/ResDH(2019)367 и последващите решения.

⁴ Вж. CDL-AD(2022)032-е, България - Становище относно проекта за изменения в Наказателно-процесуалния кодекс и Закона за съдебната власт, прието от Венецианската комисия на 132-рата ѝ пленарна сесия (Венеция, 21-22 октомври 2022 г.)

⁵ Вж. показател № 222 от следното Приложение към предложението за решение за изпълнение на Съвета относно одобряването на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България.

⁶ За предишните пътни карти и кръглата маса от 2019 г. вж. бележките от 1398-то заседание CM/Notes/1398/H46-6.

⁷ Що се отнася до понятието „съгласие“ при наказателното преследване на изнасилване и разследването на твърдения за сексуално насилие над деца: вж. бележките, подготвени за 1436-то заседание.

⁸ Пострадалият и ощетеното юридическо лице винаги имат достъп до материалите от досъдебното производство след неговото приключване. Лицето, направило съобщение за извършено престъпление, ще може да бъде призовано да се запознае с резултатите от разследването по преценка на наблюдаващия прокурор.

- ii) да се позволи на пострадалия, на ощетеното юридическо лице и на лицето, направило съобщението за престъпление (последното, ако няма пострадал или ощетено юридическо лице), да поискат ускоряване на производството преди и след привличане на обвиняем на конкретен заподозрян в досъдебната фаза;
- iii) да се позволи разделяне на наказателното производство на разпоредителното заседание в съдебната фаза;
- iv) да се предвидят конкретни основания за възобновяване от главния прокурор на наказателно производство, приключило с прокурорско постановление, което не е било обжалвано пред съд.

В предишни комуникации властите също така посочиха, че работна група ще проучи възможността за допълнително ограничаване на връщането на делото на основание процесуални нарушения на етапа на досъдебното производство; за засилване на съдебния контрол и гаранциите по отношение на повдигането на обвинение; и за подобряване на практиките по отношение на съдържанието, разглеждането и изменението на обвинителния акт.

2) Мерки, насочени към осигуряване на независими разследвания по отношение на главен прокурор⁹

- Относитими решения на Конституционния съд: През февруари 2021 г. властите приеха изменения, които предвиждаха разследването на главния прокурор и неговите заместници да се извършва от специален прокурор. На 11 май 2021 г. Конституционният съд (КС) обяви няколко от новите разпоредби за противоконституционни, като посочи, че за тях ще са необходими конституционни изменения.

- Законопроект от ноември 2022 г.: В светлината на решението на КС властите подготвиха нов законопроект. В него се предвижда, че разследването срещу главния прокурор или неговите заместници ще се наблюдава от магистрат, избран на случаен принцип от списък от опитни съдии („*ad hoc* прокурор“). Съдиите трябва да дадат съгласието си да бъдат включени в списъка. Ако на досъдебната фаза главен прокурор или заместник-главен прокурор бъде привлечен като обвиняем, измежду съдиите от Върховния касационен съд (ВКС) ще бъде назначен специфичен заместник главен прокурор, който ще осъществява контрол върху действията на *ad hoc* прокурора и ще упражнява тези функции до приключване на досъдебното производство или до внасяне на обвинителен акт („*ad hoc* контролиращ прокурор“). Както *ad hoc* прокурорът, така и *ad hoc* контролиращият прокурор ще могат да изпълняват функциите си за максимален срок от две години.

ВСС открива процедура за определяне на *ad hoc* прокурор, ако е налице „законен повод“, сочещ че главният прокурор или заместник-главният прокурор може да е извършил престъпление, или когато досъдебното производство е започнало с неотложни следствени действия. Предвиден е механизъм за пресяване, който позволява на председателя на наказателната колегия на ВКС да изпраща за разглеждане от редови прокурор явно неоснователни съобщения.

Законопроектът предвижда и някои специфични гаранции, като i) пряко съдебно обжалване на отказа за образуване на досъдебно производство на две съдебни инстанции за всички категории престъпления; ii) възможност за обжалване на други решения на *ad hoc* прокурора, които не подлежат на съдебен контрол, пред *ad hoc* контролиращия прокурор, както и възможност за *ad hoc* контролиращия прокурор да отменя служебно решенията на *ad hoc* прокурора; iii) отвод [и самоотвод] на *ad hoc* прокурорите в производство пред Софийския градски съд.

Предлага се също така: i) действията по разследването да бъдат възложени на разследващи, които принадлежат към изпълнителната власт и не са подчинени на главния прокурор; ii) да се забрани командироването на *ad hoc* прокурори; iii) да се предвиди възможност за временно отстраняване от длъжност на главния прокурор и неговите заместници в случай на образувано наказателно производство, с мнозинство от 13 от 25 гласа на членовете на пленума на ВСС или с мнозинство от гласовете в прокурорската колегия; iv) ограничаване на *фактическата* власт на главния прокурор във ВСС посредством изключване на възможността Народното събрание да избира прокурори и следователи (но също и съдии) за членове на ВСС.

Накрая, законопроектът предвижда институционални изменения, вдъхновени от препоръките на Венецианската комисия: i) намаляване на мнозинството, необходимо за избора и освобождаването на главния прокурор, на 13 гласа от 25 (за разлика от 17 от 25 в действащата уредба) и ii) двойно мнозинство за избора и освобождаването на председателите на върховните съдилища, включващо

⁹ За уредбата на правомощията на главния прокурор и на Висшия съдебен съвет вж. бележките от предишното заседание CM/Notes/1398/H46-6.

обикновено мнозинство от 13 членове на ВСС (за разлика от 17 от 25 в действащата уредба) и ново допълнително изискване за мнозинство от шестимата членове на ВСС, които се избират от съдиите.

Анализ на Секретариата

Предлага се Комитетът да се съсредоточи върху оценката на законопроекта от ноември 2022 г. за изпълнение на делата *С.З.* и *Колеви* и да припомни решенията си от юни 2022 г. по другите аспекти, включително относно исканията за информация по индивидуалните мерки. Що се отнася до неотдавнашното дело *У.Р.*, Комитетът би могъл да прикани властите да предоставят информация относно индивидуалните мерки, предвидени за осигуряване на служебно преразглеждане с оглед на евентуално възобновяване на разследването.

За по-подробна оценка, вж. документите Н/Ехес(2022)20 (група *С.З.*) и Н/Ехес(2022)19 (дело *Колеви*).

1) Системен проблем с неефективността на разследванията (група *С.З.*)

Комитетът би могъл да приветства законопроекта, в който се съдържат ключови предложения за дългоочаквана реформа на наказателното производство в отговор на предишни негови решения, по-специално предложенията за въвеждане на: i) съдебен контрол върху отказите за образуване на досъдебно производство по отношение на всички тежки престъпления и други престъпления, свързани със защитата на права по Конвенцията, както и правото на достъп до преписката по предварителната проверка; ii) право да се иска ускоряване на досъдебната фаза на разследването преди привличане на обвиняем; iii) възможност лицето, направило съобщение за извършено престъпление, да използва различни правни средства на досъдебната фаза; iv) възможност за разделяне на производството в съдебната фаза; v) по-подробни правила за възобновяване на наказателното производство от главния прокурор.

Комитетът би могъл да прикани властите да приемат горепосочените важни изменения, като същевременно ги насърчи да преценят възможността за по-нататъшното им укрепване в някои отношения, наред с другото: i) включване в механизма за съдебен контрол на откази за образуване на досъдебно производство на някои допълнителни престъпления, като например свързаните с корупция, които се наказват с пет или по-малко години лишаване от свобода, но при които би имало важен обществен интерес от разследване;¹⁰ ii) разрешаване на съдията да предостави, когато е уместно, достъп до материалите по досъдебното разследване на лице, което е направило съобщение за извършено престъпление и желае да обжалва постановлението за прекратяване или спиране на производството, дори ако прокурорът (чиито постановления могат да бъдат обжалвани) не е разрешил такъв достъп; iii) разрешаване в надлежно обосновани случаи на разделяне на производството след разпоредителното заседание (напр. ако на по-късен етап възникнат сериозни здравословни проблеми). Освен това Комитетът би могъл да прикани властите да предоставят разяснения в отговор на въпросите, повдигнати в Н/Ехес(2022)20.

Освен това Комитетът би могъл да прикани отново властите да представят своевременно оценка на възможността за намаляване на формализма на съдебната фаза (включително ограничаване на връщането на делата в досъдебната фаза); да засилят допълнително съдебния контрол и гаранциите по отношение на повдигането на обвинение и да подобрят практиките по отношение на съдържанието, разглеждането и изменението на обвинителния акт; и да ги прикани да предоставят поисканите през юни 2022 г. разяснения относно изпълнението на делото *З.* и делото *Х. и други*.

2) Липса на гаранции за независимост на разследването срещу главния прокурор (делото *Колеви*)

- Положителни аспекти и потенциални ограничения на предложената реформа

Проектоизмененията от ноември 2022 г. са положителни и трябва да бъдат приветствани, тъй като целят да осигурят независимост на разследванията въпреки конституционните ограничения.

Всъщност тези изменения изглежда въвеждат ключови гаранции, като например: i) разследване от магистрат (съдия, назначен за прокурор), който е институционално отдалечен от главния прокурор; ii) задължение за Народното събрание да не избира, *наред с другото*, магистрати, идващи от прокуратурата, за членове на ВСС и временно отстраняване от длъжност на главния прокурор с мнозинство от 13 от 25 членове на ВСС, за да се намали влиянието на главния прокурор във ВСС и върху решенията относно неговото отстраняване; iii) забрана за командироване на *ad hoc* прокурор; iv) правила, ограничаващи рисковете от потенциална неоправдана намеса в актовете на *ad hoc*

¹⁰ Вж. § 34 от обяснителния меморандум към Препоръка Rec(2000)19 на Комитета на министрите до държавите членки относно ролята на прокуратурата в системата на наказателното правосъдие.

прокурора чрез комбинация от пряк съдебен контрол върху някои постановления и контрол върху други актове от *ad hoc* контролиращ прокурор след привличане на обвиняем в досъдебното производство; v) разглеждане на отвод на *ad hoc* прокурора и *ad hoc* контролиращия прокурор от съдия на всички фази, за да се избегнат рисковете от неправилни решения в тази област; vi) участие на разследващи, които не са подчинени на главния прокурор. Освен това изглежда, че властите са взели предвид някои от основните препоръки в становището на Венецианската комисия от октомври 2022 г.¹¹ и са предложили решение на различни технически въпроси, повдигнати по-рано в процеса на изпълнение.

Комитетът би могъл също така да приветства предложенията за намаляване на мнозинството, необходимо за освобождаването на главния прокурор¹², и за въвеждане на изискване за двойно мнозинство при избора и освобождаването на председателите на върховните съдилища¹³, които са вдъхновени от препоръките на Венецианската комисия и изглежда могат да намалят до известна степен влиянието на главния прокурор върху магистратурата и да улеснят въвеждането на ефективен механизъм за разследване.

Въпреки това тези проектоизменения разкриват и някои ограничения, които, макар и смекчени от законопроекта от ноември 2022 г., изглежда е трудно да бъдат преодоляни на този етап, главно поради конституционната рамка.

На първо място, изглежда, че съществува риск от блокаж, ако преназначаването на съдия, който да изпълнява функциите на *ad hoc* прокурор, не бъде одобрено с мнозинство в прокурорската колегия, което не се компенсира изцяло от съществуващата възможност за редовите органи на досъдебното производство да предприемат неотложни следствени действия.

На второ място, съществува риск „наказателни или дисциплинарни мерки да бъдат използвани неоправдано срещу *ad hoc* прокурора“, тъй като прокурорската колегия на ВСС, в която ролята на главния прокурор е решаваща, ще бъде компетентна по дисциплинарни въпроси и за временно отстраняване на *ad hoc* (контролиращ) прокурор. При сегашната конституционна уредба не изглежда, че този риск може да бъде напълно избегнат, но изглежда полезно властите да преценят дали би било възможно да се предприемат допълнителни мерки за намаляване на подобни рискове, напр. : i) изплащане на пълната заплата в случай на временно отстраняване на *ad hoc* прокурор, поне до постановяване на присъда или потвърждаване на дисциплинарно уволнение от една съдебна инстанция, за да може *ad hoc* прокурорът да запази до известна степен „привилегиите, правата и възнагражденията на съдия“; ii) други мерки срещу неоправдано използване на наказателни или дисциплинарни мерки¹⁴.

На трето място, изглежда, че някои постановления на *ad hoc* прокурора могат да бъдат преразгледани служебно от главния прокурор, например ако последният не е заподозрян, тъй като КС е приел, че съгласно действащата конституционна уредба не е допустимо да се изключи по общо правило надзорът за законност на главния прокурор върху разследване, засягащо неговите заместници. Поради това властите могат да бъдат насърчени да проучат дали са необходими някои допълнителни правила, за да се гарантира, че постановлението за образуване на досъдебно производство от *ad hoc* прокурора не може да бъде отменено от главния прокурор или от заместник-главния прокурор (вж. Н/Ехес(2022)19).

Накрая, възникват някои технически въпроси, по-специално по отношение на необходимостта да се гарантира, че достатъчно съдии са дали съгласието си за включването им в списъка на потенциалните *ad hoc* прокурори или *ad hoc* контролиращи прокурори; необходимостта да се изясни, че на редови прокурор съгласно предвидения механизъм за пресяване могат да бъдат предадени само „законни поводи“, които са толкова необосновани или неясни, че не изискват истинска предварителна проверка; прилагането на други процесуални или институционални разпоредби (вж. Н/Ехес(2022)19).

- Предложения към Комитета

С оглед на гореизложеното Комитетът би могъл да приветства факта, че с изключение на ограниченията, дължащи се на конституционни пречки, законопроектът от ноември 2022 г. изглежда като цяло пригоден да отговори в максимално възможна степен в рамките на съществуващата конституционна рамка на Междинна резолюция CM/ResDH(2019)367 и последващите я

¹¹ Вж. CDL-AD(2022)032-е, цитирано по-горе, §§ 33 и 37.

¹² Idem, §§ 15 и 58

¹³ CDL-AD(2017)018-е, Становище относно Закона за съдебната власт, прието от Венецианската комисия (Венеция, 6-7 октомври 2017 г.), § 23

¹⁴ Вж. CDL-AD(2022)032-е, цитирано по-горе, §§ 32 и 33.

решения. Поради това той би могъл да насърчи властите да продължат законодателната работа за приемането на тези изменения, като същевременно проучат възможни решения за по-нататъшно укрепване на механизма, като например правила за намаляване на рисковете от неправилно използване на дисциплинарни или наказателни мерки срещу *ad hoc* прокурор или неправомерна намеса в неговите решения. Той може също така да ги прикани да го информират за всички развития и да продължат сътрудничеството си със Секретариата.

Комитетът би могъл освен това да прикани властите да представят своя анализ относно необходимостта от подобряване чрез конституционни промени на горепосочения механизъм, на следващ етап и след подходящи консултации, за да се преодолеят ограниченията, дължащи се на конституционни пречки, и да се гарантира, че той е напълно годен да отговори във всички случаи на Междинна резолюция CM/ResDH(2019)367 и последващите решения.

Освен това, въпреки че законодателните изменения относно критериите за избор на членовете на ВСС, избирани от Народното събрание, все още не са приети, Народното събрание е длъжно незабавно да избере нови членове на ВСС, тъй като мандатът на предишния ВСС изтече през октомври 2022 г. Поради това Комитетът би могъл да подчертае силно необходимостта да се предприемат всички възможни стъпки за провеждане на този избор по начин, който да позволи ефективно намаляване на влиянието на главния прокурор върху новия ВСС.

Накрая, Комитетът би могъл да прикани властите да предоставят информация в отговор на въпросите, повдигнати в документите Н/Ехес(2022)19 и Н/Ехес(2022)20, и да възобнови разглеждането на тези дела на заседанието си през март 2023 г., за да може да разгледа напредъка на законодателния процес.

Осигурено финансиране: ДА

Решения

Представителите на министрите

1. припомниха, че тези дела се отнасят основно до системния проблем с неефективни наказателни разследвания в България, пропуска да се изследва задълбочено дали доказателствата са сочели липса на съгласие и дали е трябвало да бъде повдигнато обвинение за изнасилване, както и липсата на гаранции за независимост на наказателните разследвания, касаещи главния прокурор и други близки до него високопоставени служители;

Що се отнася до индивидуалните мерки

2. приканиха властите да предоставят поисканите по-рано по време на 1436-ото заседание (формат „Права на човека“) разяснения относно резултата от искането на главния прокурор за възобновяване на наказателното производство по делото З., относно съответното развитие на възобновените досъдебни производства по делата У. и Х. и други, както и за резултата от извършените от полицията проверки по делото Колеви след спирането на производството; освен това приканиха властите да предоставят информация за индивидуалните мерки, предвидени по неотдавнашното дело на У. Р., за да се осигури служебно преразглеждане с оглед на евентуално възобновяване на разследването;

Що се отнася до общите мерки в групата дела С.З.

3. приветстваха важната дългоочаквана реформа на наказателното производство, разработена от властите през ноември 2022 г., по-специално въвеждането на: i) съдебен контрол върху отказите за образуване на досъдебно производство по отношение на всички тежки престъпления и някои други престъпления, свързани със защитата на правата по Конвенцията, както и право на достъп до преписката по предварителната проверка; ii) право да бъде направено искане за ускоряване на разследването на досъдебната фаза преди привличането на обвиняем; iii) възможност за лице, което е направило съобщение за извършено престъпление, да използва различни правни средства на досъдебната фаза; iv) възможност за разделяне на производството на съдебната фаза; v) по-подробни правила за възобновяване на наказателното производство от главния прокурор;

4. приканиха властите да приемат горепосочените важни изменения, като същевременно ги насърчиха да оценят възможността за по-нататъшното им укрепване в областите, посочени в анализа на Секретариата и в Н/Ехес(2022)20;

5. повториха поканата си към властите да предоставят своевременно оценка на възможността за: намаляване на формализма на съдебната фаза (включително ограничаване на връщането на делата в досъдебната фаза), по-нататъшно засилване на съдебния контрол и гаранциите по отношение на повдигането на обвинение и подобряване на практиките по отношение на съдържанието, разглеждането и изменението на обвинителния акт; както и да предоставят разяснения, поискани по-рано на 1436-ото заседание (юни 2022 г.) (формат „Права на човека“), по отношение на въпросите, повдигнати от делата *З. и Х. и други*;

Що се отнася до общите мерки по делото Колеви

6. приветстваха изготвянето на законопроекта от ноември 2022 г., който като цяло изглежда пригоден да отговори в максимално възможна степен в рамките на съществуващата конституционна рамка на Междинна резолюция CM/ResDHResDH(2019)367 и предвижда ключови гаранции, наред с другото: i) случаен избор на съдия, който да изпълнява функциите на *ad hoc* прокурор в разследване, засягащо главния прокурор или неговите заместници; ii) правила, задължаващи Народното събрание да не избира, наред с другото, магистрати, идващи от прокуратурата за членове на Висшия съдебен съвет (ВСС), за да се намали влиянието на главния прокурор, и временно отстраняване от длъжност на главния прокурор с мнозинство от 13 от 25 членове на ВСС; iii) определени мерки за избягване на рисковете от неоправдана намеса в решенията на *ad hoc* прокурора, неправомерно командироване или неоправдани решения за отвод; iv) участие на разследващи, които не са подчинени на главния прокурор;

7. приветстваха предложенията за изменения, насочени към намаляване на мнозинството, необходимо за освобождаване от длъжност на главния прокурор, и изискването за двойно мнозинство при избора и освобождаването на председателите на върховните съдилища, които са вдъхновени от препоръките на Венецианската комисия и изглежда могат да намалят до известна степен влиянието на главния прокурор в рамките на магистратурата, улеснявайки прилагането на ефективен механизъм за разследване;

8. все пак отбелязаха, че тези изменения разкриват някои ограничения, дължащи се главно на конституционни пречки, като например: потенциален риск от блокаж, ако назначаването на избран на случаен принцип съдия като *ad hoc* прокурор не бъде одобрено с мнозинство от гласовете в прокурорската колегия на ВСС; компетентността на прокурорската колегия, в която главният прокурор има решаващо влияние, да налага дисциплинарни наказания или да отстранява от длъжност *ad hoc* прокурор; и тълкуване на Конституцията, което очевидно не позволява изключването чрез общо правило на надзора на главния прокурор върху разследване, засягащо неговите заместници;

9. насърчиха властите да продължат необходимата законодателна работа, за да осигурят приемането на тези важни изменения, като същевременно проучат възможностите за допълнително укрепване на механизма за разследване, особено в областите, посочени в анализа на Секретариата и в Н/Ехес(2022)19; приканиха ги да информират Комитета за всички развития и да продължат сътрудничеството си със Секретариата;

10. приканиха освен това властите да представят своя анализ за това дали е необходимо горепосоченият механизъм да се усъвършенства допълнително чрез конституционни изменения, на следващ етап и след подходящи консултации, за да се преодолеят ограниченията, дължащи се на конституционни пречки, и да се гарантира, че той е годен да отговори пълноценно във всички случаи на Междинна резолюция CM/ResDHResDH(2019)367 и последващите я решения;

11. като отбелязаха, че проектоизмененията относно критериите за избор на членове на ВСС, избирани от Народното събрание, все още не са приети и че Народното събрание е длъжно незабавно да избере нови членове на ВСС, подчертаха настоятелно необходимостта да се предприемат всички възможни стъпки за провеждане на този избор по начин, позволяващ ефективно намаляване на влиянието на главния прокурор върху новия ВСС; приканиха властите да предоставят информация в отговор на въпросите, повдигнати в документите Н/Ехес(2022)19 и Н/Ехес(2022)20, и решиха да възобновят разглеждането на тези дела на своето 1459-о заседание (март 2023 г.) (формат „Права на човека“).